EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.4.2023
COM(2023) 194 final

2023/0095 (COD)

Návrh

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie

(Text s významem pro EHP)

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Cílem návrhu je změna rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1313/2013/EU ze dne 17. prosince 2013 o mechanismu civilní ochrany Unie[1] (dále jen „rozhodnutí“), na jehož základě Evropská unie podporuje, koordinuje a doplňuje činnosti členských států[2] v oblasti civilní ochrany, pokud jde o předcházení přírodním a člověkem způsobeným katastrofám, připravenost a odezvu na ně v rámci Unie i mimo ni.

Jediným účelem navrhované změny je zajistit, aby Unie mohla členským státům i nadále poskytovat mimořádnou podporu v boji proti přírodním požárům prostřednictvím kapacit vytvořených v rámci „přechodné fáze rescEU“, dokud nebude k dispozici stálá evropská flotila pro letecké hašení lesních požárů. Konkrétním cílem tohoto návrhu je prodloužit konec přechodného období uvedeného v článku 35 z 1. ledna 2025 na 31. prosince 2027. Toto datum je v souladu s koncem stávajícího víceletého finančního rámce (VFR).

Vzhledem ke zvyšujícím se teplotám a dlouhým obdobím sucha se riziko přírodních požárů v Unii zvyšuje a tyto požáry jsou stále častější a intenzivnější. Období přírodních požárů v Unii v roce 2022 bylo rekordní. V Unii bylo zaznamenáno celkem 2 707 přírodních požárů, jejichž rozloha přesáhla 30 hektarů. Bylo spáleno 786 316 hektarů půdy (více než trojnásobek rozlohy Lucemburska). Zasažená plocha se ve srovnání s předchozím rokem (416 413 hektarů) výrazně zvětšila. Údaje za rok 2022 dále uvádějí, že rozsah plochy spálené půdy vzrostl oproti průměru za období od začátku zaznamenávání na úrovni Unie v roce 2006 o více než 250 %. Přírodní požáry se staly vážným celoevropským problémem, který postihuje nejen oblast Středomoří, ale také země včetně České republiky, Německa a Slovinska, o čemž svědčí jejich nedávné aktivace mechanismu civilní ochrany Unie. Významným příkladem jsou závažné požáry, které postihly Švédsko v roce 2018. V roce 2022 zaznamenalo 20 členských států větší počet spálených ploch, než je jejich průměr za předchozí roky.

Jak je zřejmé z období přírodních požárů v posledních letech, environmentální, klimatické, hospodářské a společenské ztráty spojené s přírodními požáry jsou obrovské. Jen v roce 2022 vedly přírodní požáry k odhadovaným hospodářským ztrátám přesahujícím 2 miliardy EUR a k emisím více než 25 milionů tun CO2. Přibližně 35 % ploch spálených v roce 2022 patří mezi lokality sítě Natura 2000[3].

Očekává se, že tento alarmující nárůst přírodních požárů v celé Evropě bude vzhledem k dopadu změny klimatu pokračovat i v nadcházejících letech. Předsedkyně von der Leyenová se touto záležitostí zabývala ve svém projevu o stavu Unie v září 2022, v němž uvedla, že „*vzhledem k tomu, že jsou tyto události stále častější a intenzivnější, bude Evropa potřebovat*

---

1 Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 924.

2 S ohledem na čl. 28 odst. 1a rozhodnutí č. 1313/2013/EU se odkazy na členské státy považují za odkazy na zúčastněné státy, jak jsou definovány v čl. 4 odst. 12 rozhodnutí č. 1313/2013/EU.

3 Natura 2000 je síť lokalit, které mají rozhodující význam pro rozmnožování a odpočinek vzácných a ohrožených druhů, a některých vzácných typů přírodních stanovišť, které jsou chráněny samostatně, a to ve všech 27 zemích EU, na pevnině i na moři. Cílem sítě této je zajistit dlouhodobé přežití nejcennějších a nejohroženějších druhů a stanovišť v Evropě uvedených jak ve směrnici o ochraně ptáků (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků), tak ve směrnici o ochraně přírodních stanovišť (směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin).

více kapacit. Proto dnes ohlašuji, že v příštím roce naši kapacitu boje proti požárům zdvojnásobíme.“

Změnou rozhodnutí v roce 2019[4] byl vytvořen mechanismus rescEU jako evropská rezerva kapacit pro poskytování pomoci v kritických situacích, kdy celkové stávající kapacity na vnitrostátní úrovni a kapacity předem vyčleněné členskými státy pro Evropský soubor civilní ochrany nejsou dostatečné nebo nemohou zajistit účinnou odezvu na různé druhy katastrof. Tyto kapacity byly vyvinuty zejména v oblasti leteckého hašení lesních požárů za účelem doplnění vnitrostátních kapacit[5]. Zatímco některé z těchto kapacit jsou na trhu snadno dostupné a lze je zakoupit poměrně rychle, zajištění dostupnosti kapacit pro letecké hašení lesních požárů vyžaduje více času. Aby byl zajištěn hladký přechod k plnému zavedení rescEU, byla Komise na přechodné období počátečních pěti let zmocněna k poskytování finančních prostředků na zajištění rychlé dostupnosti příslušných vnitrostátních kapacit. Bylo rovněž upřesněno, že Komise a členské státy by se měly snažit získat další kapacity, včetně hasičských vrtulníků, aby bylo možné lépe a účinněji reagovat na riziko přírodních požárů, a to již v létě 2019[6]. Na základě studie trhu zabývající se v aktuálně dostupnými prostředky pro letecké hašení lesních požárů, která byla zveřejněna dne 9. července 2018[7], se v té době odhadovalo, že období pěti let bude dostatečné, zejména aby byla na trhu opět dostupná specializovaná letadla, což by umožnilo rozvoj stálé flotily. V článku 35 rozhodnutí se proto pro účely uplatňování tohoto přechodného ustanovení zavedlo konečné datum 1. ledna 2025. Nedávný vývoj na trhu, konkrétně nedostatek požadovaných vysoce specializovaných letadel na trhu, však ukazuje, že pro vývoj obojživelných letadel pro letecké hašení lesních požárů je zapotřebí delší časový rámec (přesahující rok 2024). Jednání s výrobcem těchto specializovaných letadel jsou v závěrečné fázi; podle nejnovějších ujištění poskytnutých výrobcem se očekává, že první dodávky těchto letadel za sjednané náklady začnou v roce 2026. Konečné datum stanovené v článku 35 je proto třeba dále prodloužit do konce stávajícího víceletého finančního rámce, kterým je 31. prosinec 2027. Toto období by zahrnovalo celé finanční krytí mechanismu civilní ochrany Unie ve víceletém finančním rámci v souladu s čl. 19 odst. 1a.

Cílem tohoto návrhu je zajistit rychlou dostupnost příslušných vnitrostátních kapacit i po období přírodních požárů v roce 2024, kdy má platnost stávajícího přechodného ustanovení vypršet. Smlouvy bude třeba připravit v dostatečném předstihu, tj. v roce 2024, aby bylo možné nasazení kapacit pro letecké hašení lesních požárů. Proto je rozhodnutí třeba změnit ve stávajícím volebním období, aby přípravy mohly začít v roce 2024. Je proto naléhavě nutné, aby spolunormotvůrci o tomto cíleném návrhu jednali urychleně.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Tento návrh se týká výlučně prodloužení lhůty uvedené v článku 35 rozhodnutí a nemá žádný jiný vliv na podstatu uvedeného ustanovení. Návrh je tedy i nadále plně v souladu se stávajícími ustanoveními politiky v této oblasti.

---

4 Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/420 ze dne 13. března 2019, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie (Úř. věst. L 77 I, 20.3.2019, s. 1).

5 Mezi další oblasti rescEU se řadí mimo jiné chemické, biologické, radiologické a jaderné incidenty, rychlá zdravotnická pomoc při mimořádných událostech, jakož i doprava a logistika a nouzové dodávky energie.

6 34. bod odůvodnění Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/420 ze dne 13. března 2019, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie (Úř. věst. L 77 I, 20.3.2019, s. 1).

7 *A STUDY ON CURRENTLY AVAILABLE AERIAL FOREST FIRE FIGHTING ASSETS* (STUDIE O AKTUÁLNĚ DOSTUPNÝCH PROSTŘEDCÍCH PRO LETECKÉ HAŠENÍ LESNÍCH POŽÁRŮ), SMLOUVA ECHO/2018/A1/396_01.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Cíle tohoto návrhu nelze v současnosti dosáhnout žádným legislativním aktem v rámci jiných politik Unie. Nedochází tedy k překryvu s jinými činnostmi v této oblasti politiky. Pozornost je však věnována zajištění úzké koordinace, soudržnosti a doplňkovosti s činnostmi prováděnými v rámci jiných politik Unie. Vytváří rovněž synergie s dalšími oblastmi politiky, jako je přizpůsobování se změně klimatu a nástroje v oblasti předcházení katastrofám a snižování rizika katastrof, jejichž cílem je lépe řešit dopady změny klimatu.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Právním základem tohoto návrhu je článek 196 Smlouvy o fungování Evropské unie.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Unie má v oblasti civilní ochrany podpůrnou pravomoc. Členské státy nesou primární odpovědnost za předcházení katastrofám a přípravu a reakci na ně. Jedním z důvodů, proč byl vytvořen mechanismus civilní ochrany Unie, je skutečnost, že rozsáhlé katastrofy mohou přesáhnout kapacity pro odezvu jednotlivých členských států. Základem je poskytnutí dobře koordinované a rychlé vzájemné pomoci mezi členskými státy. Cíle návrhu nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy jednajícími samostatně. To je důležité zejména tehdy, pokud čelí katastrofě nebo vícero katastrofám s dalekosáhlými dopady, které přesahují kapacity členských států a které mohou ochromit vzájemnou pomoc mezi nimi. Opatření Unie v této oblasti tedy zahrnují řízení situací s výraznými přeshraničními složkami a složkami, které se týkají více zemí / regionálními složkami, které vyžadují celkovou koordinaci a společná opatření přesahující vnitrostátní úroveň. To zahrnuje zajištění kapacit, jako jsou specializovaná letadla, která mohou snížit dopady přírodních požárů. Mezi přínosy patří snížení ztrát na lidských životech, zmírnění škod na životním prostředí a hospodářských a materiálních škod.

- **Proporcionalita**

Tento návrh nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle, a navazuje na stávající politiky. Řeší konkrétní nedostatek, který byl identifikován od přijetí rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/420, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/836, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie, a navrhuje cílené řešení. Administrativní zátěž Unie a členských států zůstává omezená, neboť stávající návrh ji nemění.

- **Volba nástroje**

Vzhledem k omezené oblasti působnosti se návrh rozhodnutí, kterým se mění rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1313/2013 o mechanismu civilní ochrany Unie, považuje za vhodný.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Po zničujících přírodních požárech v jižní a střední Evropě v roce 2022 uspořádala Evropská komise v Bruselu dne 5. září 2022 neformální setkání ministrů k posílení připravenosti a reakce na přírodní požáry. Ministři, státní tajemníci a generální ředitelé pro civilní ochranu členských států jednali o rychlých koordinovaných evropských opatřeních v rámci mechanismu civilní ochrany Unie s cílem lépe chránit Unii a její občany v roce 2023 a v dalších letech před požáry. Bylo vyjádřeno znepokojení zejména v souvislosti s tím, že ve všech postižených zemích není k dispozici dostatek hasičských letounů a vrtulníků, což dále zatěžuje již zavedenou sezónní evropskou záchrannou síť hasičských letadel spolufinancovanou Komisí, která má dočasně překlenout mezery do roku 2026, kdy bude k dispozici nová stálá evropská flotila hasičských letadel (nazvaná rescEU, sestávající ze 14 středně těžkých a lehkých obojživelných letounů a devíti středně velkých vrtulníků, které budou doplňovat vnitrostátní flotily). Bylo proto dosaženo široké shody ohledně rozšíření stávající sezónní evropské záchranné sítě hasičských letadel financováním začlenění dalších vrtulníků a lehkých letadel do klíčových evropských oblastí od léta 2023. Tento přístup byl rovněž projednán na 49. neformálním zasedání generálních ředitelů pro civilní ochranu konaném v říjnu 2022 v Praze a s členskými státy na technické úrovni.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Při přípravě tohoto návrhu se Komise opírala o externí odborné znalosti v oblasti prevence přírodních požárů, připravenosti a reakce na ně. Ve dnech 10.–11. ledna 2023 se sešla jedna z expertních skupin Komise s názvem „*Experts group on lessons learnt from the handled emergencies*“ (Expertní skupina pro poznatky získané z řešení mimořádných událostí)[8]. Mezi hlavní výsledky tohoto zasedání patřila shoda na tom, že období přírodních požárů v roce 2022 bylo jedním z nejnáročnějších v dějinách Evropy a že v celé Evropě zjevně chybí letecké prostředky k řešení rostoucího počtu souběžných požárů. Analýza mezer vypracovaná Střediskem pro koordinaci odezvy na mimořádné události uvádí, že v období, kdy členské státy otevřeně žádaly o pomoc, denně chyběla průměrně čtyři letadla, přičemž v některých dnech aktivního období lesních požárů chybělo až 10 letadel. Odborníci uznali, že je jednoznačně zapotřebí více prostředků na vnitrostátní úrovni i na úrovni Unie.

- **Posouzení dopadů**

Posouzení dopadů nebylo vzhledem k technické a naléhavé povaze návrhu provedeno. Návrh však vycházel z poznatků získaných v období přírodních požárů v roce 2022, které byly identifikovány v úzké spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami na vnitrostátní úrovni i na úrovni Unie (zúčastněné strany souhlasily s prodloužením použití ustanovení). To přispělo k posouzení dopadů navrhované politiky, která rozšíří stávající praxi.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Základní práva**

Nevztahuje se na tento návrh.

[8] Rejstřík expertních skupin Komise a dalších podobných subjektů (europa.eu)

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Cílem je, aby přechodná flotila rescEU měla od roku 2023 k dispozici celkem 22 letounů a 4 vrtulníky. Je nezbytné, aby tato úroveň kapacity flotily byla zachována do konce stávajícího víceletého finančního rámce (tj. do 31. prosince 2027). Vzhledem k celkovým investicím do flotily pro letecké hašení lesních požárů lze odhadovaný rozpočtový dopad začlenit do stávajícího finančního krytí mechanismu civilní ochrany Unie.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Článek 34 rozhodnutí stanoví, že opatření, která obdrží finanční podporu, se pravidelně monitorují za účelem sledování jejich provádění. Komise musí provádět hodnocení uplatňování rozhodnutí a předložit Evropskému parlamentu a Radě průběžné hodnotící zprávy a zprávy o hodnocení *ex post*, jakož i sdělení o účinnosti, nákladové efektivnosti a pokračujícím provádění rozhodnutí. Taková hodnocení by měla vycházet z ukazatelů uvedených v článku 3 rozhodnutí. Hodnocení se v současné době provádí a očekává se, že bude dokončeno do prosince 2023 v souladu s čl. 34 odst. 3 rozhodnutí.

- **Informativní dokumenty (u směrnic)**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Tento legislativní podnět navrhuje prodloužit datum ukončení období uvedené v článku 35 rozhodnutí na 31. prosince 2027.

2023/0095 (COD)

Návrh

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 196 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po předložení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru[9],

s ohledem na stanovisko Výboru regionů[10],

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1313/2013/EU[11] stanoví právní rámec rescEU. Cílem rescEU je poskytovat pomoc v kritických situacích, kdy celkové stávající kapacity na vnitrostátní úrovni a kapacity poskytnuté členskými státy do Evropského souboru civilní ochrany nemohou zajistit účinnou odezvu.

(2) Vzhledem ke zvyšujícím se teplotám a dlouhým obdobím sucha se riziko přírodních požárů v Evropské unii zvyšuje, přičemž požáry jsou stále častější a intenzivnější. Omezená dostupnost specializovaných kapacit pro odezvu, včetně obojživelných kapacit pro letecké hašení lesních požárů, zůstává zásadním nedostatkem a představuje hlavní operační výzvu Unie při řešení souběžných přírodních požárů.

(3) Vzhledem k nezbytné flexibilitě poskytnuté obdobím stanoveným v článku 35 rozhodnutí č. 1313/2013/EU je zásadní prodloužit konečné datum „1. ledna 2025“ na „31. prosince 2027“, aby se zajistilo, že Unie bude moci zajistit další letecké kapacity rescEU v rámci mechanismu civilní ochrany Unie, zatímco bude postupně zřizována stálá evropská flotila pro letecké hašení lesních požárů.

(4) Rozhodnutí č. 1313/2013/EU by proto mělo být odpovídajícím způsobem změněno,

PŘIJALY TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Změna

---

9 Úř. věst. C , , s. .

10 Úř. věst. C , , s. .

11 Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1313/2013/EU ze dne 17. prosince 2013 o mechanismu civilní ochrany Unie (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 924).

Rozhodnutí č. 1313/2013/EU se mění takto:

1) V čl. 35 prvním pododstavci se datum „1. ledna 2025“ nahrazuje datem „31. prosince 2027“.

Článek 2

Vstup v platnost

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 3

Určení

Toto rozhodnutí je určeno členským státům.

V Bruselu dne

Za Evropský parlament	*Za Radu*
předseda/předsedkyně	*předseda/předsedkyně*